

MİTOLOJİK KÖKENLİ ÖYKÜ VE FİGÜRLERİN NURİ ABAÇ RESİMLERİNE YANSIMA BİÇİMİ

THE REFLECTION OF MYTHOLOGICAL STORIES AND FIGURES ON NURİ ABAÇ PAINTINGS

Mehmet Yücel

Kazancı Bedih Güzel Sanatlar Lisesi, Şanlıurfa, ORCID: 0000-0002-3355-5980

Prof. Dr. Muhammet Emin Kayserili

Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü,
Erzurum, ORCID: 0000000330722352

ÖZET

İnsanlığın anlamlandıramadığı doğa olayları ve kavramlara, somut anlamlar yüklemesi sonucu mitolojik öykü ve figürlerin ortaya çıktığı söylenebilir. Mitolojik öykü ve figürler bölge, iklim ve zaman etkenlerine bağlı olarak değişim ve dönüşümlere uğramış olsa da her çağda sanatın vazgeçilmez konusu olmuşlardır. İlk sanatsal eylemlerden itibaren başlayan sanatta mitolojik etkiler, tüm coğrafyalarda olduğu gibi Türk resminde de önemli bir konu haline gelmiştir. Uygur minyatürleri ile başlayan, Selçuklu ve Osmanlı minyatürlerinde de görülen mitolojik etkiler, Cumhuriyet sonrası Türk resminde de devam etmiştir. Yurt dışına eğitim ya da gezi amaçlı giden Türk ressamın batılı ressamın eserlerinde Doğu'ya ait izleri görmeleri Anadolu ve Türk mitolojisine olana ilgiyi arttırmıştır. Cumhuriyet sonrası düzenlenen Anadolu gezileri ve sanatçılarımızın ulusal bir sanat anlayışı oluşturma kaygısı birçok sanatçımızın Anadolu kültürü ve mitolojisine yönelik çalışmalar üretmesini sağlamıştır. D grubu sanatçılarından olan Bedri Rahmi Eyüboğlu, Turgut Zaim, Nurullah Berk gibi ressamlarımızın yanı sıra Süleyman Saim Tekcan, Rauf Tuncer, Tomur Atagök sanatsal üretimlerinde Anadolu ve Türk mitolojisi konularını ele almışlardır. Bu konularda eserler veren sanatçılarımızdan birisi de şüphesiz 1950'lerden başlayarak sanatsal üretimler yapan Nuri Abaç'tır. Nuri Abaç'ın dönemsel olarak eserleri incelendiğinde 2 döneme ayrıldığı anlaşılmaktadır. 1960-70 yılları arasındaki dönemde kahverengi ağırlıklı, Anadolu uygarlıklarında ve kutsal kitaplarda geçen mitolojik karakterler ön plana çıkarken 70 sonrası üretimlerinde orta oyunu olan Karagöz ve Gemiler serisi dikkat çekmektedir.

Anahtar kelimeler: sanat, mitoloji, anadolu

ABSTRACT

It can be said that mythological stories and figures emerged as a result of attributing concrete meanings to natural events and concepts that humanity could not make sense of. Although mythological stories and figures have undergone changes and transformations depending on the factors of region, climate and time, they have become an indispensable subject of art in every age. Mythological influences in art, which started from the first artistic actions, have become an important subject in Turkish painting as well as in all geographies. Mythological influences, which started with Uyghur miniatures and also seen in Seljuk and Ottoman miniatures, continued in Turkish painting after the Republic. The fact that Turkish painters who went abroad for educational or travel purposes saw the traces of the East in the works of western painters increased the interest in Anatolian and Turkish mythology. The

Anatolian tours organized after the Republic and the concern of our artists to create a national understanding of art enabled many of our artists to produce works on Anatolian culture and mythology. In addition to our painters such as Bedri Rahmi Eyüboğlu, Turgut Zaim, Nurullah Berk, who are among the D group artists, Süleyman Saim Tekcan, Rauf Tuncer, Tomur Atagok dealt with the subjects of Anatolian and Turkish mythology in their artistic productions. One of our artists, who has produced works on these subjects, is undoubtedly Nuri Abaç, who has been making artistic productions since the 1950s. When the works of Nuri Abaç are examined periodically, it is understood that they are divided into 2 periods. In the period between 1960-70, the brown-dominated mythological characters from Anatolian civilizations and holy books came to the fore, while the Karagöz and Gemiler series, which were the middle plays in their productions after 70, draws attention.

Keywords: art, mythology, Anatolia

1. GİRİŞ

İnsanoğlunun, üstesinden gelemediği, anlamlandıramadığı doğa olayları ya da beklentileriyle özdeşleştirdiği kavramların somut ifade biçimlerine dönüşmesi sonucu mitolojik öykü ve figürlerin ortaya çıktığı söylenebilir. Baynes'e göre; mit; varlığı kanıtlanmamış, ruhsal ve toplumsal bir anlamın, biçimsel görünümüne kavuşarak sanat ya da yazın yapıtına dönüşmesidir(Baynes,2004). İlk sanatsal eylemlerin başlangıcından günümüze kadar süregelen sanat tarihi sürecinde, sanat eserlerinin oluşumunda mitolojik etkileri görmek mümkündür. Tarih öncesi çağlarda yaşamış olan uygarlıkların sanatsal üretimlerinin yanı sıra Rönesans öncesi ve sonrası Avrupa sanatında da mitolojinin etkili olduğu ifade edilebilir. Sandro Boticelli, Michelangelo, Bernini, Peter Paul Rubens, Jacopo Bassano gibi sanatçıların yanı sıra Çağdaş batı sanatında da Salvador Dali, Mach Chagal, Micelangelo Pistoletto, Picasso gibi sanatçılar mitolojik konuları ele alarak eserler üretmişlerdir. Tarihi çok eski dönemlere kadar uzanan Türk sanatında da mitolojinin etkilerin varlığı bilinmektedir. Hun sanatıyla başlayan mitoloji ve sanat ilişkisi Uygur minyatürleri ile devam etmiş sonrasında Selçuklu ve Osmanlı sanatlarında da görülmüştür. Genellikle dönemin önemli olaylarını betimlemek amacıyla yapılmış olan bu minyatürlerde zaman zaman mitolojik öyküler de ele alınmıştır. "Anadolu Selçuklu dönemi minyatür örneği olan Varka ve Gülşah isimli el yazması minyatürleri örnek gösterilebilir" (Kolaylı, 1998). Türk resminin kökenini oluşturan minyatür sanatında da dini öğreti ve öykülerin geçtiği minyatürler yapılmıştır. 1583 yılında Seyyid Lokman'ın yapmış olduğu Zübdetü-t Teravîh isimli minyatürlerde; Âdem ve Havva'dan başlayarak peygamberlerin hayatlarından öyküler ile padişahların seceresi ele alınmıştır. Minyatürlerde Kuran'da geçen peygamberle ilgili öyküler resimlenmiştir. Yine Osmanlı dönemi nakkaşlarından olan Kalender Paşa tarafından çizilen Falname kitabındaki minyatürlerde Kuran ve Tevrat'ta geçen peygamberlerin yaşamlarından hikâyeler, cennet, cehennem, kıyamet alametleri ile ilgili sahneler betimlenmiştir (Göğebakan,2015). Osmanlının batılılaşma sürecinden 1940'lı yıllara kadar geçen süreçte batı sanatındaki yenilikler takip edilmiştir. Cumhuriyet sonrası çağdaşlaşmaya başlayan Türkiye'de kültür ve sanat alanında fark edilir bir biçimde gelişmeler yaşanmıştır. Türk resminin gelişimi ve öze dönüş olarak düşünülebilecek 1938-1944 yılları arasında gerçekleştirilen yurt gezileri Türk resminde Anadolu'ya olan ilgiyi arttırmıştır. Bugay Anadolu gezilerini şu şekilde yorumlar. Sanatçılara yerel konu ve motifler sipariş edilerek Türk sanatında hem evrensel hem de ulusal değerleri içinde barındıran özgün bir kimlik oluşturulmaya çalışılmıştır (Bugay, 2006).

Çağdaş Türk resminde geleneksel konuların ele alınmasını sağlayan etkinlerden birisi de sanatçılarımızın eğitim amacıyla yapmış oldukları yurt dışı gezileridir. Bu geziler

sırasında batılı sanatçıların doğu kökenli konuları ele alması geleneğe ve geçmişe olan ilgiyi arttırmıştır. Elmas Türk sanatçıların yurt dışı gezi ve incelemeleri ile ilgili olarak şunları belirtmektedir. 1940’lı yıllarda sanatçılarımızın kendi ulusal değerlerimizi kaynak olarak kullanması bilincinin, Batılı sanatçıların eserlerinde Doğu ve İslâm sanatlarına ait bazı estetik değerleri kullanmalarıyla başladığını ifade etmektedir (Elmas, 2013).

Çağdaş Türk Resim Sanatında geleneksel ve yerel değerlere yönelmenin D grubu sanatçılarının çabalarıyla başladığı ifade edilebilir. 1933 yılında kurulan D grubu sanatçılarından olan Bedri Rahmi Eyüboğlu, Turgut Zaim gibi sanatçılar Anadolu ve Türk kültürüne ait figür ve motifleri resimlerinin ana konuları haline getirmiştir. Ersoy’a göre;

“Turgut Zaim ve Bedri Rahmi Eyüboğlu eserlerinde yerel motiflere ve temalara yer vererek geleneksel kültüre dair ilk eserleri üretmişlerdir. İlk olarak Anadolu’ya ait motifleri geometrik ve soyut nakışlarla ilişkilendirerek belli bir bağ kurmaya çalışmışlardır” (Ersoy 1998).

Sonraki süreçte de pek çok sanatçımız mitolojik öykü ve figürlerden yola çıkarak eserler vermişlerdir. Anadolu mitolojisi, inanışları, öykü ve figürler Çağdaş Türk Resminin ana konuları haline gelmiştir. Bu doğrultuda eserler veren sanatçılarımızdan birisi de Nuri Abaç’tır.

2. AMAÇ

Bu araştırmada mitolojik kökenli öykü ve figürlerin Nuri Abaç’ın resimlerine yansıma biçimini saptamak amaçlanmaktadır.

Nuri Abaç’ın resimlerinde hangi mitolojik öykü ve figürleri ele aldığını belirlemektir.

3. BULGULAR

Bu bölümde Abaç’ın resimleri ayrıntılı bir şekilde incelenerek hangi mitolojik öykü ve figürleri ele aldığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Eserleri incelenirken kullandığı renkler, hangi üslupta çalıştığı

3. 1. Nuri Abaç

1926 yılında İstanbul’da doğan sanatçı, 1944 yılında Devlet Güzel Sanatlar Akademisine girerek Leopold Levy’den sanat dersleri almış ancak sonraki süreçte alan değiştirerek mimarlık eğitimine devam etmiştir. Meslek hayatını mimar olarak sürdürmesine rağmen resimden kopmamış kendi üslup ve tarzını yaratmıştır. 1950 – 78 yılları arasında çeşitli devlet kurumlarında mimar olarak görev yapmıştır. Nuri Abaç’ın eserleri 1960-70 yılları arası ve 70 sonrası olmak üzere iki dönem olarak incelenebilir. 1960 öncesi döneminde ürettiği eserler sürrealist tarzda, birbirine karışmış yoğrulmuş et yığınları, kıvrık dişler, derinliklerden süzülen oyuk gözler, kan, irin fışkıran kafatasları olan irkiltici konuları içermektedir (Laçin,2020). 1950 li yıllarda sanatta başlayan milli değer ve konulara yönelme isteği 1960’lardan itibaren Abaç’ın resimlerine de yansımaya başladı.

3.1.1. 1960-75 Yılları Sanatsal Üretimleri

Bu süreçte ürettiği eserlerde kahverengi ve yeşil renklerin ağırlıkta olduğu, Anadolu uygarlıkları ve Türk mitolojisindeki efsanevi karakterlerin ön plana çıktığı bir dönem olarak tanımlanabilir. Bu dönemde üretmiş olduğu Aslan Terbiyecisi, Selçuk Kartalları, Yılanlı Kompozisyon ve Yedi Uyurlar isimli çalışmaları tamamen mitolojik öyküleri içermektedir. Aslan terbiyecisi isimli eserinde Anadolu medeniyetlerinden Hititlerin sembolü olan güneş

kursu, fırtına tanrısını temsil eden sakallı ve elinde asası olan bir figür ve iki aslan figürü bulunmaktadır.

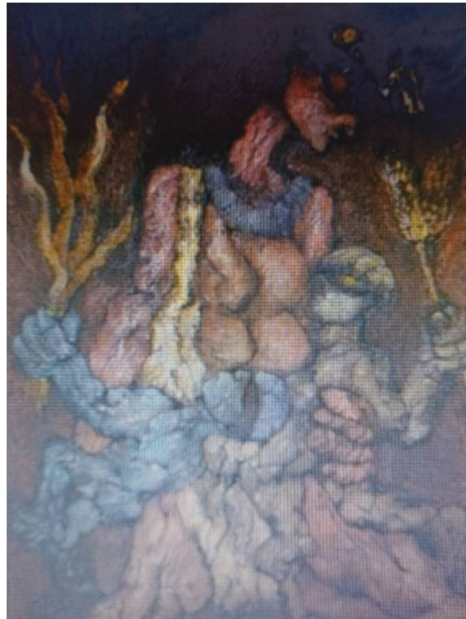
Resim 1. Aslan terbiyecisi, 100x70 cm. Tuval Üzerine Yağlıboya 1966

http://www.artnet.com/artists/nuri-abac/aslan-terbiyecisi-UfTzW1_ikGmE3q3e3bMorw2 24/03/2022

Abaç'ın çalışmaları arasında yer alan Bereket Tanrıçası isimli eserinde, kompozisyonun ortasında yer alan ve deforme edilmiş bir kadın figürü, bu figürün kucagında da emzirdiği düşünülen iki figür yer almaktadır. Birisinin elinde şimşek ya da yıldırım olduğu düşünülen bir nesne diğerinin elinde bir asa durmaktadır. Tarihsel açıdan düşünüldüğünde en eski mitolojik karakterin ana tanrıça olduğu bilinmektedir. Diğer tanrı ve tanrıça figürleri ise sonraki süreçlerde ana tanrıçadan türetilerek oluştuğuna atıfta bulunduğu söylenebilir.

Resim 2. Bereket Tanrıçası 84x120 cm. Tuval Üzerine Yağlıboya 1970

Kaya Özsezgin, Nuri Abaç, İstanbul: Necef Antik Yayınları, 1998.

Abaç'ın bu dönemde yapmış olduğu çalışmalardan birisi de Selçuk Kartalları (Resim 3) isimli çalışmasıdır. Bu çalışmadaki figürler biçim olarak sanat tarihi boyunca sıklıkla

rastlanan insan hayvan karışımı melez figürleri anımsatmaktadır. Türk mitolojisinde önemli bir yeri olan figür olan kartallar ele alınmıştır. Kompozisyonun sağ ve sol taraflarında insan başlı kartal gövdeli iki figür, ortada ise hayat ağacı olduğu düşünülen bir bitki yer almaktadır. Figürlerin giymiş oldukları başlıklar Türk hükümdarlarının takmış oldukları başlıklar ile benzerlik göstermektedir. Ögel'e göre Özellikle Göktürk ve Uygurlarda kartal ve diğer yırtıcı kuşlar hükümdar veya beylerin koruyucu ruhu ve hukuki sembolü olmuşlardır” (akt. Çatalbaş,2011). Kartal figürleri Göktürklerden Selçuklulara kadar tüm Türk topluluklarında önemli bir figür olarak karşımıza çıkmıştır.

Resim 3. Selçuk kartalları, 60x90 cm. tuval üzerine yağlı boya 1973

<http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/13.ozturk.pdf>

Abaç Anadolu uygarlıklarında yer alan mitolojilerin yanı sıra kutsal kitabımız Kuran-ı mukaddeste yer alan yedi uyurlar öyküsünü de ele almıştır. Kuranı kerim, Kehf süresi, 22.-26. Ayetlerde yedi uyurlardan bahsetmektedir. Ayetlerde mağarada kalan kişilerin sayısı, ne kadar süre kaldıkları, kimler oldukları hakkında net bir bilgi bulunmamaktadır. Sürenin Türkçe meali şu şekilde açıklanmıştır:

22, 23, 24, 25 ve 26. Ayetlerde bu öyküde kaç kişinin olduğu, kaç yıl uyudukları bilinmediği belirtilmiştir. Kimi anlatıcıların 3, kimilerinin 5 ya da 6 hatta bazı anlatıcıların 7 kişi olduklarını, yanlarında da bir köpeğin olduğunu iddia edecekleri belirtilmiştir. İddia edilen kişi sayısı ve uyudukları yıl sayısının sadece tahminden oluştuğu, gerçeğin ise ancak Allah'ın bilebileceği ifade edilmiştir (<https://sorularlailslamiyet.com/kehf-suresi-25-ayette-ashab-i-kehf-icin-magarada-uc-yuz-yil-kaldiklari-ve-buna-dokuz-yil-da-ilave-0>).

Sanatçının Yedi Uyurlar isimli çalışmasını (resim 4) mitolojik bir öykü niteliğinde olan yedi uyurlar hikâyesinden yola çıkarak yapmış olduğu söylenebilir. Eserde koyu mavi bir fon üzerine açık tanlarla belli belirsiz yedi figürün yüzü görünmektedir.

Resim 4. Yedi uyurlar 60x90 cm. tuval üzerine yağlıboya 1965

Retrospektif sergi kataloğu (6-30 Nisan 1999) Emlak Sanat Galerisi, s. 7

1970'lerin ortalarından itibaren karagöz, ortaoyunu gibi geleneksel kültür dağarcığımıza dair konulara yönelmiştir. Mizahi ifadeler kazandırdığı figürlerini mitolojik öykülerle bütünleştirerek kendine özgü bir sanat dili yaratmıştır. Bu dönemde ürettiği eserlerinde ancak düşlerde olabilecek figür ve nesnelere, mitolojik bir öykünün yansımaları günümüz olarak yer almıştır. Hayvan biçiminde gemiler, üç kollu insanlar, Osmanlı çarkı feleği yer aldığı minyatür tadında çalışmalar yapmıştır. Kahraman sanatçının eserleri hakkında şunları paylaşmaktadır. Sürrealist bir yaklaşımda olan çalışmalarında hayvan biçimli gemiler, lokomotifler, balonlar, Karıncayiyenden esinlendiği Tapir isimli araç hayal dünyasının ne kadar farklı olduğunu göstermektedir. (Kahramankaptan, 2016. Köşe yazısı)

Abaç'ın 70'lerin sonlarından itibaren orta oyunu ve karagöz tiplmelerinden esinlenerek çalışmalar yapmıştır. Gündelik yaşamda karşılaştığımız görüntü ve tiplmeleri orta oyunundaki figürler olarak yansıtmıştır. Gündelik hayatta var olan nesnelere mitolojik birer karakter kazandırarak resimlemeyi benimsemiştir. Özellikle deniz taşıtları vazgeçilmez ana figürleri arasında yer alır.

3.1.2. Gemiler

Nuri Abaç 1970'lerin ortalarından itibaren ana kahramanı gemi olan resimler yapmıştır. Bu gemilerin en büyük özelliği, bazen baş kısımları hayvan figürlerinden oluşan ya da tekerli olup karada gidebilen, gökyüzünde uçabilen sıra dışı araçlardan oluşmasıdır. Düşlerde olabilecek öyküsel bir anlatıma sahip bu serideki tüm gemiler çağlar öncesinden gelen mitolojik karakterleri anımsatmaktadır. Karpuz gemisi isimli eser incelendiğinde geminin baş kısmının at, kuyruk kısmının ise bir yılandan oluştuğu görülmektedir. Gemi biçimsel olarak Anadolu mitolojisinde yer alan Şahmeran figürünü anımsatmasının yanı sıra Yunan ve İskandinav mitolojisinde yer alan melez hayvan figürleri ile benzer özellikler göstermektedir. Geminin içerisinde ise çeşitli yönlere bakan figürler bulunmaktadır. Geminin kendisi mitolojik figürleri anımsatırken, içerisinde yer alan figürler ise günümüzde yaşayan sıradan insanlar olarak resmedilmiştir.

Resim 5. Karpuz gemisi, Tual Üzerine Yağlıboya, 1979.
Resim 6. Beyaz Kuğulu Gemi, Tual Üzerine Yağlıboya, 1996

<http://www.sanatteorisi.com/?sayfa=Galeri&icerik=Goster&id=2987&t=nuhun-gemisi&syfno=1#myImg>

Beyaz Kuğulu Gemi isimli çalışmasında geminin baş kısmı bir kuğudan oluşmaktadır. Sanatçı eserlerinde gündelik yaşantımızda karşılaşılabileceğimiz görüntüleri, Anadolu söylenceleri, mitolojisi ve geleneksel sanat anlayışlarıyla ilişkilendirerek mizahi bir sahneye dönüştürmüştür. Eserlerinde geleneksel bir anlatı olan orta oyunun karakterlerinden yola çıkarak oluşturduğu figürleri toplumsal eleştiriyi de içeren masalsı bir ifade tarzıyla resimlemiştir.

Nuh'un gemisi isimli çalışmasıyla farklı bölgelerdeki mitolojilerde ve kutsal kitaplarda geçen Nuh tufanından esinlendiğini söylemek mümkündür. Eserde dikkat çeken en büyük özellik korku, endişe dolu bu öykünün mizahi bir dille ele alınmasıdır. Geminin içerisinde yer alan figürlerin neşeli, kimisi müzik çalgılarını çalar vaziyette, kimisi sohbet ederken resmedilmiştir. Figürlerin tümü yan profilden gösterilmiştir. Geminin üst kısmında iki güvercin bulunmaktadır.

Resim 7. Nuh'un Gemisi Tual Üzerine Yağlıboya 1985

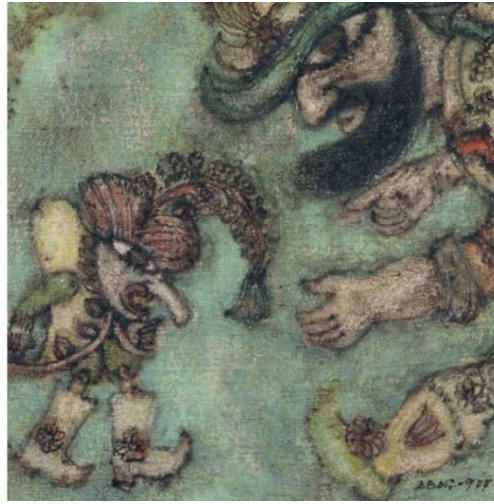

<https://www.mutualart.com/Artwork/Karagoz-ve-Zenne /E1154E4585EB2D0E /26/03/2022>

3.1.3. Karagöz Serisi

Abaç Karagöz serisindeki çalışmalarında, yaşayıp yaşamadıkları dahi bilinmeyen gölge oyununun ana kahramanlarından ve oyundaki öykülerden yola çıkarak oluşturmuştur. Kütahya Çeşmesi, Karagöz Kahveci, Karagöz ile Zenne, Karagöz'ün Saz Takımı, Karagözün evi bu serideki çalışmalardan bazılarıdır. Bu serideki çalışmalarda oyunun içerisinde geçen hayvan figürleri ve nesnelere de resimlerin içerisinde yer almaktadır. Karagöz oyununda öne çıkan karakter incelendiğinde, Hacivat, Çelebi, Zenne, Beberuhi, Baba Himmet, Laz, Arap gibi karakterler öne çıkmaktadır. Nuri Abaç'ın bu serideki resimlerinde oyunda yer alan karakterlerin isimlerinin yanı sıra figürlerin betimlenme biçimi de oyunun metnindeki figürlere bağlı kalınarak yapılmıştır. Oyunun karakterlerinden birisi olan Beberuhi Karagözün yanında çalışmak isteyen, çok kısa boylu bir karakter olarak karşımıza çıkmaktadır. Beberuhi karakteri ile Abdal Bekçi, Çeşme, Kanlı Nigar, Şairlik oyunlarını temsil eden resimlerde de karşılaşılmaktadır (Topaloğlu,2014). Abaç, Karagöz serisinde oyun sahnelerinin neredeyse tümünü bir seri halinde resimlemiştir.

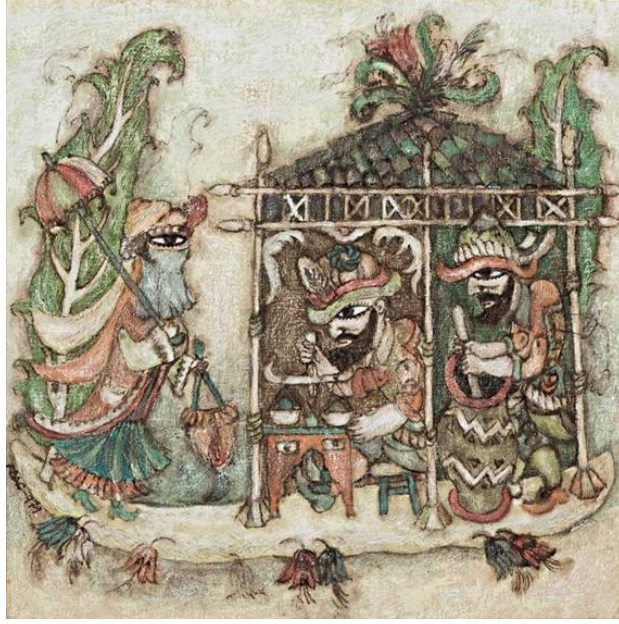
Resim 8. Karagöz ve Bebe Ruhi 39x46 cm. Tuval Üzerine Yağlı boya, 1977

<https://artam.com/muzayede/253-degerli-tablolar-ve-antikalar/nuri-abac-1926-2008-karagoz-hacivat> 25/03/2022

Bu serideki çalışmalarda yer alan diğer bir karakter de Zenne'dir. Orta oyununda Karagöze eşlik bazen çıplak bazen de giyinik olarak oyunda yer alan kadın figürlerinin tümü bu isimle anılmıştır. Zenne karakteri tuhaf cinsel tavırlar sergileyen tipler olarak oyunlarda yer almıştır. (Laçın,2019)

Resim 9. Karagöz ve Zenne, 68x67 cm. Tuval Üzerine Yağlı boya, 1979

<https://www.mutualart.com/Artwork/Karagoz-ve-Zenne/E1154E4585EB2D0E>

26/03/2022

4. SONUÇ

1950'li yıllardan itibaren Çağdaş Türk Resminde başlayan ulusallık kavramıyla birlikte pek çok sanatçımız eserlerinde Anadolu kültürü ve mitolojisine yönelmiştir. Bu sanatçılarımızdan birisi olan Nuri Abaç resimlerinde Anadolu uygarlıklarına ait figür, sembol ve öykülerin yanı sıra Türk mitolojisi, kutsal kitaplarda geçen öyküler yanı sıra geleneksel orta oyunundaki Karagöz'ün öykülerinden yola çıkarak eserler vermiştir.

Nuri Abaç'ın eserleri genel olarak ele alındığında 3 önemli döneminin olduğu anlaşılmaktadır. 1960 -75 yılları arasında üretmiş olduğu eserlerinde Hitit, Türk, Yunan, Mısır mitolojisinde yer alan öykü ve figürlerin yanı sıra kutsal kitaplarda geçen öyküleri ele aldığı ifade edilebilir.

Aslan Terbiyecisi isimli çalışmasında (resim1) elinde asası olan fırtına tanrısı, güneş kursu Hitit uygarlığına ait figür sembolleri temsil etmektedir. Bereket Tanrıçası (resim 2) isimli çalışmasında Anadolu tanrıçası olan Kibele'ye ve diğer tanrı ve tanrıçalara atıfta bulunmuştur.

Selçuk Kartalları isimli çalışmasında (resim 3); Türk mitolojisinde yer alan ve Selçukluların sembolü olarak kabul edilen kartallar ele alınmıştır. Eserde yer alan figürlerin insan başlı kartal gövdeli olması diğer uygarlıklarda da yer alan melez hayvan figürlerini anımsatmaktadır. Sanatçının bu eser ile Yakut Türklerinin mitlerinde geçen iki kartalın gökyüzünde birleşerek tek vücut haline gelmesini anlatan öyküye de atıfta bulunduğunu söylemek mümkündür. Otantik Balıkçılar (1969) Truva Atı (1975) isimli eserleri de Yunan, mitolojisine dair izleri taşıyan eserlerdir.

Nuh'un gemisi (1985), Kurban töreni (1972) ve Yedi Uyurlar (1965) isimli çalışmaları ise kutsal kitaplarda geçen öykülerin yer aldığı eserler olduğu anlaşılmaktadır. Abaç, Nuh'un Gemisi isimli çalışmasında Nuh tufanına atıfta bulunurken, Kurban Töreni isimli çalışmasında ise Hz. İbrahim'in Hz. İsmail'i kurban etmesiyle ilgili öyküye yer vermiştir. Yedi Uyurlar

isimli çalışması da Kuran'da yer alan tarihi, uyuyan kişi sayısı ve nerede olduğu bilinmeyen öyküden esinlenilerek yapılmıştır.

Abaç 1975 sonrasında gemiler serisini üretmiştir. Bu serideki çalışmalarında mitolojilerde yer alan melez hayvan figürlerinden esinlenerek oluşturduğu gemiler dikkat çekmektedir. Baş kısmı at, kuğu, leylek gibi hayvan figürlerinin oluşturduğu gemi biçimleri melez mitolojik figürler ile örtüşmektedir. Yanı sıra tamamen balık biçiminde gemiler de çalışmalarının vazgeçilmez konuları arasında yer almıştır.

Son dönem çalışmalarında ise geleneksel orta oyunu olan Karagöz'de yer alan karakterler ve oyunun sahnelerinin ele alındığı, figürlerin betimlenme biçiminde geleneksel sanatlarımızdan olan minyatürden esinlendiği söylenebilir. Kendi deyimiyle Bedri Rahmi'yi örnek aldığını, onun düşünceleri ve felsefesinden etkilendiğini ifade etmiştir. O geleneksel sanatlardan halı kilim ve yazmadan yol çıkmıştır, ben de minyatürden... sözleriyle çıkış noktasını belirtmektedir (Bender A., <http://blog.milliyet.com.tr/-bana-bir-masal-anlat-baba-Blog/?BlogNo=101509>. Erişim tarihi05/05/2022). Abaç'ın çalışmalarındaki figürlerin fiziki yapıları ve dizilişleri süslemeci tavrı, dekoratif nesne ve bitkiler geleneksel minyatür sanatının çağdaş yorumları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bender'e göre (2008) Nuri Abaç'ın resimlerinde sıklıkla deniz ve gemi konusunu ele alması İstanbul'da doğup çocukluğunun da Mersin'de geçmesinin etkisi olabilir. Bu durumun denize olan sevdasına bağlanabilir. Nuri Abaç'ın resimlerindeki bir diğer özellik de figürlerde mizahi bir yaklaşım sergilemesidir. Bu yaklaşım babasının bir tiyatrocunun olması, tiyatroya ve karikatüre olan ilgisine bağlanabilir. Figürler neşeli, seyahat halinde, bir düğün ya da bir gezintideki görüntü biçiminde karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç olarak Nuri Abaç'ın sanatsal üretimlerinde çeşitli uygarlıkların mitolojilerine dair birçok unsuru ele aldığını söylemek mümkündür.

KAYNAKLAR

- Baynes K. (2004). Toplumda Sanat. Çeviren: Yusuf Atılğan, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.
- Bugay, B.(2006). 1923'ten Günümüze Sosyo-Politik Durumun Türk Resim Sanatına Yansımaları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi.
- Çatalbaş R.(2011). Türklerde Hayvan Sembolizmi ve Din İlişkisi. Turan-Sam. Cilt: 3 . Sayı: 12.
- Elmas H.(2013). Geleneğe Çağdaş Yorumlar Rauf Tuncer Sergisi, Zeytinburnu Belediyesi, Sergi Kataloğu.
- Ersoy A.(1998). Günümüz Türk Resim Sanatı (1950'den 2000'e), Bilim Sanat Galerisi, Sayı: 10, İstanbul.
- Gögebakan Y. (2015). Mitolojik Unsurların 18. Yüzyıl Öncesi Türk Resim Sanatı İçerisindeki Yeri, Uluslararası Türk veya Türk Dilleri, Edebiyatları ve Tarihi Dergisi Cilt 10/2 2015, s. 367-388.
- Kolaylı N. (1998). Çağdaş Türk Resminde Mitoloji, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi.

Laçin M.(2020). Nuri Abaç'ın 1975 Sonrası Resimlerinde Esin Kaynağı Olarak Karagöz Gölge Oyunu, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Bölümü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.

Özsezgin K. (1998). Nuri Abaç, İstanbul: Necef Antik Yayınları, 1998, s.37.

Yararlanılan Linkler

<http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File /13.ozturk.pdf>. Erişim tarihi: 24/03/2022

<http://www.sanatteorisi.com/?sayfa=Galeri&icerik=Goster&id=2987&t=nuhun-gemisi&syfno=1#myImg>. Erişim tarihi: 24/03/2022

<https://artam.com/muzayede/253-degerli-tablolar-ve-antikalar/nuri-abac-1926-2008-karagoz-hacivat>. Erişim tarihi: 25/03/2022

<https://sorularlailamiyet.com/kehf-suresi-25-ayette-ashab-i-kehf-icin-magarada-uc-yuz-yil-kaldiklari-ve-buna-dokuz-yil-da-ilave-0>. Erişim Tarihi: 26/03/2022.

<https://www.sanattanyansimalar.com/yazarlar/sefik-kahramankaptan/abac-la-karaca-nin-tablolarıyla-bulusmasi/891/>. Erişim Tarihi:26/03/2022.

<https://www.mutualart.com/Artwork/Karagoz-ve-Zenne/E1154E4585EB2D0E>. Erişim tarihi: 26/03/2022

<http://blog.milliyet.com.tr/-bana-bir-masal-anlat-baba-/Blog/?BlogNo=101509>. Erişim tarihi: 05/05/2022